

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agrippinae, 1684

72. Commissio alteri facta executionis sententiæ per Conservatorem latae,
an Conservatorem ab ulteriore executione impedit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

Privilegiorum Cæsareorum, quæ falcem suam in messem alienam Jurisdictionis Apostolicæ immittere non possunt. *Anch. Cass. c. irrita C. de sacros. Eccles. late Card. Mantica de tact. & ambig. conventionibus part. 2. lib. 22. tit. 19. nu. 10. & part. 1. l. 4. tit. 7. n. 3. cap. 10. cap. bene cap. Imperator dist. 96. c. Eccles. 5. Maria cap. cum ab Ecclesiarum, & surdus. DD. de constit. ut nec exempti sub ejusmodi generaliter comprehendi q. 4. n. 3. Summa, Capitulum non probatur præscriptione jurisdictionem quæsiisse, ad quam præter longissima tempora necesse est ut probetur expressius Papæ consentiens expressa, vel implicita illius scientia. *Farin. dec. 197. & dec. 213. dec. 221. nu. 6. part. 1.**

Q U Æ S T I O LXXII.

Commissio alteri facta executionis sententiæ per Conservatorem lata, an Conservatorem ab ulteriore executione impediatur?

S U M M A R I U M.

1. Quando inter plures executores non datur incompatibilitas, alter alterum impedire non debet.
2. In dubio jurisdictio non censetur commissa procurator.
3. Quando unum remedium altero est pinguius, electio unius aliud non impedit.
4. Manus appositio Papæ æquipollet avocationi.
5. Posteriores Papæ commissiones Prioribus derogant.
6. Inhibito sive injusta, sive iniusta, ligat, donec sit remota.
7. Causa semel subdelegata, potest per delegantem advocari.
8. Interpretatio facienda est in favorem obtinentis rescriptum executivum.
9. Subtilitate nimia impingimus in justitiam.
10. Juris apices cedere debent æquitati.
11. Rigor quando æquitati præferendus.
12. Executiones decreta non faciliè revocande.
13. Inhibito contra jus non inducit nullitatem actus contra eam gesti.
14. Fallit in inhibitionibus a S. Sede emanatis.

Respondeo, executionem alteri commissam non impedire Conservatorem, quominus etiam exequi suam sententiam possit.

Prima ratio, quando posterius Rescriptum priori Rescripto aut jurisdictioni alteri competenti non ita adversatur, quin ambo jungi aliquo modo possint, posterius rescriptum priori jurisdictioni alteri competenti non derogat. *Alciat. l. pacta novissima ad verb. non prohibens, verb. quid enim si. C. de pactis.*

Secunda, quando inter complures executores non datur incompatibilitas, alter alterum in executionis exercitio impedire non debet, per tradita *Far. de. 533. n. 2. p. 2.*

Tertia, in dubio Jurisdictio censetur commissa non privative sed accumulative cum alio, *DD. c. Pastor. de offic. ord. scripti latius supr. q. 23. præsertim verò cum ex una parte militet favor vincens, cujus post Cadmeam victoriam, ut est adagium, interest habere complures, qui sententiam ejus in favorem latam exequi possint. Far. d. Dec.*

d. dec. 30. nu. 4. part. 2. Et ego d. qu. 23. atque alia ex parte odium victi, qui sententiam executionem adversus se late ad instar proverbialis Echini partum differentia later fugit. *Erasmus in Chiliadibus cent. 4. Proverb. 79. Menoch. lib. 2. presump. num. 22.*

Quarto, quando unum remedium altero est pinguius, electio unius, alio non impedit. *Bart. l. in Provinciali num. 3. Et 4. ff. de novi oper. nunt. ideoque nihil obstat, quo minus etiam auctoritate Conservatoris sententia ejus executio urgeri possit, uti in non ab simili casu id ipsum alio loco fusius confirmavi libro quarto quest. 91.*

Quinto, concessum unum, non censetur alteri ademptum, quando concessio alteri facta non sit gratia adimendi, sed ad majorem provisionem & cautelam ejus a quo videtur auferri, uti longè hanc Theoriam explicans tradit Albertus Brunus de diminutione & deterioratione *Concl. 19. num. 126.*

Idque sustineri potest, cum executionis commissio emanat ab aliquo inferiori, sed majoris est difficultatis in hoc casu, quid si Papa sententia per conservatorem late executionem alteri demandet? Hoc in casu Papa manus suas apposuisse celebrationi, & inhibitioni late ostendit *Robertus Lancelottus de attentatis part. 2. cap. 10. et seqq.* Unde Papa committendo alteri causam ad Ordinarium spectantem, censetur eam ab Ordinario avocasse, atque Jurisdictionem Ordinarii ea in causa extinxisse. *Lancelottus d. cap. 10. num. 17. late. Gaill. lib. 1. observ. 41. num. 12. late Maranta de reb. Jud. part. 4. dist. 16. nu. 37. cap. ceterum de rescriptis cap. pastoralis §. si eod. tit. Rebuffus ad ord. Reg. tit. de avocationib. art. 1. num. 101. uti & posteriores Papæ commissiones prioribus præjudicare decisum est. Rota decis. 6. et 7. de Rescript. in Novis. cap. ceterum ubi DD. Et in cap. ex tenore de Rescriptis. Fel. cap. extiteris de offic. del. text. cap. Pastoralis §. præterea de offic. deleg. secus porro si commissio emanaret ab inferiore: ex enim tacite avocationi æquipollere non possent: cum certi juris sit inferiores à Principe ab aliis causis avocare non posse. *Maranta d. dist. 16. num. 38. Philip. in c. ut nostrum col. 4. vers. 3. queritur de appell. Castrensis late l. Judicium solentur ff. de Judicium.**

Porro, quod restrinxi in Commissionibus Papalibus, id factum quidem est ob reverentiam & auctoritatem sanctæ Sedis, cujus gratia inhibitiones sive justæ, sive injustæ ligant, donec fuerint remotæ, uti etiam de Rotalibus inhibitionibus late ostendit *Robertus Lancelottus de attent. part. 2. cap. 1. l. m. 2. secus porro in aliis delegatis sub delegatis possint avocare, jurisdictionemque eis demandatam revocare. Bartholus Mandosus de inhibitionib. quest. 20. in quibus perplexa est questio, num causas à suis sub delegatis possint avocare, jurisdictionemque eis demandatam revocare. Bartholus de Judicium.*

enim, Castrensis & plerique id eis semper licere affirmant, in l. Judicium solentur, ff. de Judicium. At verò Areopagita Mantuanus Jurisconsultus Patavinus in l. Judicium solentur.

soluitur ver. 4. censuit, causas semel subdelegatas non posse per eos qui delegarunt
 advocari, citaque in auctoritatem Baldum in cap. licet in fin. de officio deleg.
 ut ut sit, censuerim commissionem executionis sententiae per alium late, cuidam
 alteri per Nuntium Apostolicum factam, non impedire, quo minus is qui sen-
 tentiam tulit, ad quem alioquin executio spectaret, juxta distinctionem Abbatis
 in cap. Pastoralis §. Præerea num. 5. & seqq. de officio del. ff. suam sententiam exequa-
 tur, neque nisi præsupposita opinione Bartholi, & sequacium in dicta lege ju-
 dicium solvatur. manus Judicis ex-quentis per avocationem expressè delegantis
 insciuntur ligata; Tum quia interpretatio facienda est in favorem obtinentis
 Relcriptum executivum, Casar à Grassis Decis. 24. numero 5. Roland. conf. 8
 77. volum. secundo l. ut habere possit plures executores, qui ut est in adagio,
 Caduceam ejus victoriam nequitiam sunt obtrendendi apices Juris. Lapis allegat.
 Tum quia in relcriptis nequitiam sunt obtrendendi apices Juris. Lapis allegat.
 79. numero 17. nec consequenter lubiles illi quæst. anfractus an & quando
 posteriora Relcripta Prioribus derogent, de quibus DD. in d. cap. ceterum & in
 cap. ex tenore de Rescript. Menoch. de arb. Jud. lib. secundo sent. 3. casu 202. numero 62. &
 seqq. Sed recurrendum est ad epikejam seu ad æquitatem justitiamque, unicuique
 tribuentem, ne (ut eleganter tradit Guilielmus Budæus in annotat. ad pan-
 del. lib. 1. ff. de Just. & iure) per Aristotelem Acrobodicæi, id est præduri, rigi-
 dique juris usurpatores censeamur, quod etiam iudicibus cavendum tradit Salo-
 mon iniquus Eccles. 70. Noli esse iustus mulierum, neque plus sapias, quam necesse est.
 Guiliel. Budæus ibidem, ut proinde cum in hoc genere subtilis juris prudentiæ
 soleat plerumque sub autoritate juris permissio in ipsam justitiam impingi, l. si
 servum ff. de verb. oblig. Satius sit, eodem Budæo teste epycizare, seu juxta
 æquitatem quam iudices semper præ oculis habere debent, l. quod si Ephes. 5.
 fin. ff. de eo quod certo loco. ex æquo & bono decernere, Budæus d. l. ff. de Just.
 & iure exempt. Servii Sulpitii, cui (ut refert Cicero Philip. 9.) si omnes
 ex omni ætate qui intelligentiam juris habuerunt in unum locum conferrentur,
 non essent comparandi; Quippè quod ipse non magis Jurisconsultus quam Justi-
 tiæ fuerit, omniaque quæ à legibus, & jure civili proficiscerentur, ad faculta-
 tem æquitatemque semper retulerit, neque tam constituere litium actiones,
 quam controversias tollere maluerit, estque id etiam Pontificio Juri confor-
 me, quo juris apices æquitati cedere debent, haud difforme. glo. cap. dilecti 10
 verb. subulter de Judicis Jas. §. Item si quis in fraudem numero 78. Instr. de
 Actio. Duenna Reg. 335. limit. quarta, Gaill. libro secundo obser. 27. numero 28. gl. c.
 huic etenim verb. ex nimia subtilitate dist. 49. dummodo tamen subtilis ille rigor in
 specie non sit aliqua lege aut constitutione expressus, nam eo casu æquitati in spe-
 cie

eienon scripta quantumvis etiam in genere, expressè esset præferendus, *L. profectus*
DD. ff. qui et à quibus fason l. Placuit ubi etiam DD. de Judicis. Abbas cap. fin. m. 9. m.
Apostil. de transact. quod restringo, nisi æquitati non scripta conjuncta esset præferenda.
 pro: nam tunc vigori scripto esset præferenda. *Menoch. præsumpt. lib. 1. quest. 2. 4. 1.*
cap. Jurgantium numero 1. de re Jud. ut & nisi in arbitrariis verfaremur, de quibus fison
Menochius præsumpt. lib. 1. quest. 22. Eclm. cap. jurgantium nu. 1. de re Jud. ut & nisi
 arbitrariis verfaremur, de quibus fison *Menoch. de Arbit. Jud. Felin. d. cap. Jurgan-*
uum ubi Abbas cum Apostilla, estque id Gregoriana Constitutioni congruens, quia ita
 tuitur Jurgantium controversias celeri sententia terminari debere, quia id æquitas
 convenit & rigori. *dist. cap. Jurgantium.* proinde caveat iudex, ne sit sapientior aut
 mitior lege, quæ decisioni causas quadrans invenitur, *authentica de Judicibus §. oportet.*
Aristoteles Rhetor. l. 1. cap. 37 in fin. Rodricus Gallicus de Reducibus lib. 2. cap. 3. num. 43.
 nec in æqui justique determinatione Critolai libra, quam affectus regebat, quare, in
 Judicis enim non est personarum habenda acceptio. *cap. in Judicis de Jud. n. 6. lib. 1.*
 juxta Erasmi adagium *Chiliade 3. adagio fol. 863.* Justitiæ oculos assumens quosvis,
 sinceri, recti, & incorrupti immotique sunt, *Gellius noct. Att. lib. 14. cap. quatuor.*
 Considerabit res semel justè judicatas nulla debere excusatione nec subterfugio dis-
 ferri. *cap. sicut secundo quest. 1. ne in immensum trahantur finita litigia, alioquin non*
 quam dabitur discordantibus pax, si juxta adagium *Adriani Junii, cont. §. Adagio 68.*
rica Fellenæ executionum Moratoriarum pulverem oculis Judicum, qui veri justitiæ
 non sunt Sacerdotes, suffundentes admittentur. *Cassiod. lib. 1. var. Epist. lib. primo d. cap.*
Jurgantium Clem. ut callumnias de re Jud. Clem. dispendiosam de Judicis cap. finem de
 dolo & cont. hinc Aristarchi Judices, qui in Palestra Judicaria veritatem bene triverunt,
 executiones rerum Judicatarum minus ritè decretas non revocant, sed male etiam in
 possessionem immisos manu teneant, *Achilles à Grassis dec. 45. numero sexto, de postu-*
nibus Alex. l. si Enia §. final. ff. de damno infecto. Molinens ad cons. Paris. tit. 2. §. 52. nu-
mero 186. §. segg. Idque etiam si executio decreta fuisset in præjudicium Inhibitionis,
 dummodo tamen ea non sit Canonica. *Lancellot. de Authentis part. 2. cap. 20. Annot. 1.*
 Inhibitio enim contra jus facta, non inducit nullitatem Actus contra eam gestis. *abb.*
cap. cum venisset numero 4. de Restitutionibus in integrum Paris. cons. 108. numero 11. lib. 3.
Lancellot. d. Annot. 1. num. 74. §. segg. Maranta de ord. Jud. part. 6. Act. 2. in decis. 35.
 num. 197. Præsertim etiam quod cuilibet inhibitioni soleat influere tacita hæc clau-
 sula si de jure fieri potest. *Lancellot. d. cap. 20. declarat. §. Castren. cons. 22. August. Birei.*
cons. 85. num. 23. lib. 3. Quod tamen, ut ante scripsi, restringo in inhibitionibus sanctæ
 Sedis, & Rotalibus: Nunquam enim ista Sedes cui par honor exhiberi non potest,
 contemni debet; Denique ut paucis multa complectar, Judices hac in hypothesi
 assumant Judicii imaginem, quam describit *Gellius Noctium Atticarum libro 14.*
cap. 4. Forma atque filo virginali affectu; vehementi & formidabili, lamini-
 bus

bus oculorum acerbis, neque humilis, neque atrocis, sed reverenda cujusdam
 iustitiae dignitate. Emblema significans Judicem, qui Iustitiae antistes esse de-
 bet, oportere esse gravem, sanctum, serenum, incorruptum, inadulabilem,
 contra improbos, nocentes & vitiligatores immisericordem, atque inexorabilem,
 erectumque ac arduum ac potentem, idest Majestate æquitatis veritatisque ter-
 nificam.

QUÆSTIO LXXIII.

Quid si quispiam pendente conditionali sententia eximatur?

Substiterit sententiam conditionalem, quamvis superveniat exemptio, respon-
 dit Federicus de Senis *Consil.* 16. fundata enim per præventionem Jurisdictione,
 superveniens fori mutatio nihil potest immutare, *cap. propositi, de foro competenti*
cap. proutera 2. de appell. cap. & ita contra Archid. & Dominicum in cap. de Constitu-
tionibus in 9. respondit Federicus *d. consil.* 16. qua de re ego etiam plenius tractavi
 alio in loco *lib. 2. quæst.* 16. ubi eandem Conclusionem restitui; quod hic non
 repeto, ne actum agam.

QUÆSTIO LXXIV.

Ordinarius an in locis Exemptis possit jurisdictionem exercere?

SUMMARIUM.

1. Ordinarius jurisdictionem non exercet in locis Exemptis.
2. Quid si accedat licentia expressa vel tacita ejus cujus est locus Exemptus.
3. Quid si præscriptio adfuit?

Respondetur, non posse, *cap. cum Episcopus ubi glossa de officio ord. in 6. & DD. r*
alio loco à me laudari libro 2. quæst. num. 5. adinstar etiam Episcopi, qui Juris-
 dictionem alia in Diocesi exercere non potest. *cap. Episcopus. 8. quæst. 2.* sed quæstio
 est, quid si accedat licentia ejus cujus est locus exemptus, etiam quo ad solam ju-
 risdictionem? suum enim propriè dici potest non modo ratione domini, sed etiam
 respectu jurisdictionis quam quisque habere potest in loco. *glo. cap. 1. de postulat.*
Pralat. Franc. cap. ut lingantes nu. 1. de offi. ordinari in 6. perplexa utcumque est hæc
 quæstio: Sunt enim, qui requirant expressam licentiam ejus cujus est loci Jurisdictio,
 una cum ejus consensu in quem Jurisdictio exercetur, *Navarrus conf. 41. num. 2. de*
temp.

ooo 3